

FINANSIELL DELÅRSRAPPORT

3. kvartal 2018

Innhold

Hovedtall konsern	3
Styrets rapport	4
Resultatregnskap	8
Utvidet resultat	9
Balanse	10
Egenkapitaloppstilling	12
Kontantstrømoppstilling	13
Noter til regnskapet	14

Om Avinor

Avinor har to primære virksomhetsområder, drift av et landsomfattende nett av lufthavner, samt nasjonal flysikringstjeneste for sivil og militær luftfart. Samlet omfatter dette 44 lufthavner, samt kontrolltårn, kontrollsentraller og annen teknisk infrastruktur for sikker flynavigasjon. Utover den operative virksomheten, legges det til rette for kommersiell inntjening gjennom flyplass-hoteller, parkeringsanlegg, taxfree-butikker, servering og andre servicetilbud til flypassasjerene.

Avinor utgjør et konsern hvor virksomheten dels er organisert i divisjoner og dels i juridiske enheter (datterselskaper). Finansielt sett drives lufthavnsvirksomheten som ett luftfartssystem. Flysikringstjenesten er egenfinansiert ved at tjenestene prises etter internasjonale bestemmelser. Antall ansatte er ca. 3300 og årlige driftsinntekter utgjør i størrelsesorden 11 milliarder kroner.

Aksjene i Avinor AS er 100 prosent eiet av den norske stat ved Samferdselsdepartementet. Samferdselsdepartementet forvalter statens eierstyring overfor Avinor, og fastsetter blant annet konsernets samfunnspålagte oppgaver, avkastningskrav og utbytte. I tillegg regulerer Samferdselsdepartementet luftfartsavgiftene. Samferdselsdepartementet er overordnet myndighet for norsk luftfart, og fastsetter også Luftfartstilsynets regelverk som har konsekvenser for Avinors drift.

Avinor har utstedt obligasjoner som er notert på Oslo Børs og Luxembourg børsen. Oslo Børs er valgt som konsernets hjemmemarked. Konsernet følger Oslo Børs sine anbefalinger for eierstyring og selskapsledelse så langt de passer. Prinsippene suppleres med regjeringens fokusering på eierstyring og selskapsledelse ved forvaltningen av statens eierskap.

Avinors hovedkontor er i Oslo.

Hovedtall Avinor konsern

Beløp i MNOK

	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		ÅR
	2018	2017	2018	2017	2017
Trafikkinntekter	803,6	784,1	2 268,3	2 234,0	2 954,9
Inndekning security	389,1	384,2	1 068,7	1 061,2	1 395,6
Salgs- og leieinntekter - duty free	855,1	823,4	2 134,6	2 022,4	2 663,2
Salgs- og leieinntekter - parkering	271,7	255,6	720,2	700,8	938,0
Salgs- og leieinntekter - annet	532,8	459,1	1 498,5	1 597,8	2 097,0
Konserninterne tjenester	19,7	20,6	56,2	78,6	113,4
Driftsinntekter lufthavnvirksomhet	2 872,0	2 726,9	7 746,5	7 694,7	10 162,1
Underveisinntekter	298,8	314,2	834,0	845,1	1 122,3
Konsernintern Innflygings- og tårntjeneste	209,5	201,7	625,5	604,6	814,2
Andre driftsinntekter	37,2	38,9	107,1	110,5	148,8
Driftsinntekter flysikringstjeneste	545,5	554,8	1 566,5	1 560,1	2 085,2
Andre driftsinntekter konsern	217,1	194,5	648,9	599,6	827,7
Eliminering av konserninterne poster	-385,9	-359,2	-1 152,9	-1 142,7	-1 549,1
Sum driftsinntekter konsern	3 248,8	3 116,9	8 809,0	8 711,6	11 526,0
Driftskostnader lufthavn	-1 351,1	-1 378,1	-4 435,8	-4 943,1	-6 593,9
Driftskostnader flysikring	-432,4	-411,2	-1 406,6	-1 592,0	-2 066,8
Driftskostnader eiendom og felles	-281,5	-241,8	-952,3	-991,6	-1 288,0
Eliminering av konserninterne poster	385,9	359,2	1 152,9	1 142,7	1 549,1
Sum driftskostnader konsern	-1 679,1	-1 671,9	-5 641,8	-6 384,0	-8 399,7
EBITDA lufthavnvirksomhet	1 520,9	1 348,8	3 310,6	2 751,6	3 568,2
EBITDA flysikringstjeneste	113,1	143,6	160,0	-31,8	18,4
EBITDA eiendom og felles konsernposter	-64,3	-47,3	-303,4	-392,1	-460,4
EBITDA konsern	1 569,7	1 445,1	3 167,2	2 327,7	3 126,4
Av- og nedskrivninger	-509,4	-480,9	-1 553,0	-1 379,9	-1 889,1
Driftsresultat (EBIT)	1 060,3	964,2	1 614,2	947,8	1 237,3
Finansresultat	-146,7	-148,4	-463,7	-442,2	-597,5
Resultat før skatt	913,6	815,8	1 150,5	505,6	639,8
Skattekostnad	-209,8	-201,0	-263,7	-120,8	-140,5
Resultat etter skatt	703,8	614,8	886,8	384,8	499,3
EBITDA-margin lufthavnvirksomhet	53,0 %	49,5 %	42,7 %	35,8 %	35,1 %
EBITDA-margin flysikringstjeneste	20,7 %	25,9 %	10,2 %	-2,0 %	0,9 %
EBITDA-margin konsern	48,3 %	46,4 %	36,0 %	26,7 %	27,1 %
Investeringer lufthavnvirksomhet	490,0	702,7	1 180,3	1 968,7	2 498,8
Investeringer flysikringstjeneste	43,8	68,7	147,4	238,1	361,3
Investeringer annet	22,6	26,0	112,7	93,8	166,1
Sum investeringer	556,4	797,4	1 440,4	2 300,6	3 026,2
Utbetalt utbytte	-249,7	-	-249,7	-550,0	-550,0
Kontantstrøm før opptak av ny gjeld	291,9	585,5	665,6	-878,6	-899,9
Rentebærende gjeld			20 549,9	21 953,7	21 621,3
Totale eiendeler			43 061,7	43 493,2	43 935,5
EK andel i henhold til vedtektsdefinisjon (b)			44,2 %	42,9 %	41,8 %
Antall flypassasjerer (i 1 000)	15 165,9	14 628,7	41 342,9	40 205,6	52 885,2
Antall flybevegelser (i 1 000)	178,5	179,1	517,4	524,0	696,7
Antall service units (i 1 000)	683,2	696,8	1 899,9	1 890,0	2 527,4
Punktlighet (a)			82 %	87 %	85 %
Regularitet (a)			98 %	99 %	98 %

(a) Siste 12 måneder

(b) EK i prosent av sum EK og netto rentebærende gjeld (inkludert rentederivater)

Styrets rapport

VIKTIGE HENDELSER

Flytrafikken målt i antall passasjerer økte med 2,8 prosent i perioden 01.01 - 30.09.2018. Oslo lufthavn stod for hoveddelen av økningen med en vekst på 4,0 prosent, men også lufthavnene i Bergen og Stavanger har hatt gode veksttall. Trafikken ved øvrige lufthavner var stabil.

12-måneders gjennomsnittlig regularitet og punktlighet var henholdsvis 98 prosent og 82 prosent per 30.09.2018. Dette er gode tall i internasjonal sammenheng, men Avinor har målsatt høyere punktlighet. Sammen med flyselskapene og øvrige aktører på lufthavnene gjennomgås hovedårsaker og tiltak for å bedre punktligheten.

I tredje kvartal 2018 havnet Oslo lufthavn på 15. plass på ASQs kundetilfredshetsundersøkelse, som er en markert framgang. Nå introduseres «OSL 2020», et prosjekt som skal ta lufthavnen enda nærmere Europatoppen i lufthavndrift.

Det kinesiske flyselskapet Hainan Airlines åpner våren 2019 en direkterute mellom den kinesiske hovedstaden Beijing og Oslo lufthavn. Den nye ruten er den første direkteruten mellom Kina og Norge som drives av et kinesisk selskap.

På oppdrag fra Samferdselsdepartementet utreder Avinor ny lufthavn i Bodø for å få mer plass til byutvikling. Kostnaden for den nye lufthavnen har foreløpig et anslag på omlag 5 milliarder 2017-kroner, og kan stå klar mellom 2024-2026. Det arbeides nå med prosjektering med sikte på å fastlegge omfang og kostnader. Gjennomføringen er avhengig av at finansieringen kommer på plass. Det er i Nasjonal transportplan 2018 – 2029 lagt opp til en finansiering av utbyggingen basert på en deling mellom Staten, Avinor og lokale myndigheter.

Det er blitt enighet med de ansattes organisasjoner at tjenestepensjonsordningen i Statens Pensjonskasse lukkes med virkning fra 1. januar 2019. Fra samme dato innføres innskuddsbasert alderspensjon etter Lov om innskuddspensjon. I Avinor AS og Svalbard lufthavn AS kan nåværende ansatte velge om de ønsker overgang til innskuddspensjon, mens alle nyansatte etter 1. januar 2019 må velge innskuddsbasert alderspensjon. I Avinor Flysikring AS er det enighet om at alle ansatte under 53 år går over til innskuddsbasert ordning. Ansatte over 53 år kan velge å bli i offentlig tjenestepensjon eller å gå over til innskuddspensjon.

Det er tidligere avdekket miljøskadelige tilsetningsstoffer (PFAS) i brannskum som er spredt til miljøet rundt lufthavnene, og det arbeides med å avklare omfanget av nødvendige tiltak. Miljødirektoratet og Mattilsynet har informert Avinor om at det snart vil komme forslag til nye strengere grenseverdier knyttet

til håndtering av PFAS forurensninger. Et forslag til endringer i forskrift vil komme på høring i 2018/19. Dette gir risiko for økte kostnader.

3. KVARTAL 2018

TABELL 1: FINANSIELLE HOVEDTALL Q3 2018

MNOK	Q3 2018	Q3 2017	ENDRING
Driftsinntekter	3 248,8	3 116,9	4,2 %
EBITDA	1 569,7	1 445,1	8,6 %
EBIT	1 060,3	964,2	
Resultat etter skatt	703,8	614,8	
Investeringer	556,4	797,4	-30,2 %

Sammenliknet med samme periode i fjor, hadde Avinors lufthavner en passasjervekst på 3,7 prosent i tredje kvartal. Oslo lufthavn stod for hoveddelen av konsernets trafikkvekst med en økning på 4,5 prosent, men også lufthavnene i Bergen og Stavanger hadde god passasjervekst i tredje kvartal.

Driftsinntektene utgjorde 3 249 millioner kroner sammenliknet med 3 117 millioner kroner i tilsvarende periode i 2017, det vil si en økning på 4,2 prosent. Hovedforklaringen til økningen er salgs- og leieinntekter innen lufthavnvirksomheten der både trafikkvekst og inntekt per passasjer bidro positivt. Trafikkinntektene innen lufthavnvirksomheten økte med 2,1 prosent. Flysikringstjenesten hadde i tredje kvartal en reduksjon i driftsinntektene på 1,7 prosent forårsaket av redusert trafikkvolum og reduserte priser innen underveistjenesten.

Samlede driftskostnader i tredje kvartal utgjorde 1 679 millioner kroner sammenliknet med 1 672 millioner kroner i tilsvarende periode i 2017, det vil si en økning på 0,4 prosent.

Samlede av- og nedskrivninger på konsernets varige driftsmidler utgjorde 509 millioner kroner i tredje kvartal sammenliknet med 481 millioner kroner i tredje kvartal 2017. Økningen skyldtes at flere anlegg under utførelse er ferdigstilt og tatt i bruk.

Konsernets netto finansresultat i tredje kvartal ble minus 147 millioner kroner sammenliknet med minus 148 millioner kroner i tredje kvartal 2017.

Med en skattesats på 23 prosent på årsbasis, utgjorde konsernets resultat etter skatt 704 millioner kroner i tredje kvartal, sammenliknet med 615 millioner kroner i tilsvarende rapporteringsperiode i 2017.

01.01 - 30.09.2018

TABELL 2: FINANSIELLE HOVEDTALL 01.01 - 30.09.18

MNOK	01.01 - 30.09.18	01.01 - 30.09.17	ENDRING
Driftsinntekter	8 809,0	8 711,6	1,1 %
EBITDA	3 167,2	2 327,7	36,1 %
EBIT	1 614,2	947,8	
Resultat etter skatt	886,8	384,8	
Investeringer	1 440,4	2 300,6	-37,4 %

Konsernet hadde i perioden 01.01 - 30.09.2018 et resultat etter skatt på 887 millioner kroner sammenliknet med 385 millioner kroner for tilsvarende periode i 2017. Den positive endringen skyldtes god inntektsvekst og kostnadsfokus, samt høye engangskostnader i 2017.

Konsernets balanse er redusert med 0,9 milliarder kroner i perioden 01.01 - 30.09.2018 og utgjorde 43,1 milliarder kroner per 30.09.2018.

DRIFTSINNTEKTER

Driftsinntekter i perioden 01.01 - 30.09.2018 utgjorde 8 809 millioner kroner sammenliknet med 8 712 i tilsvarende periode i 2017. Inkludert i driftsinntektene i 2017 var 266 millioner kroner i viderefakturerte innredningsarbeider i forbindelse med ferdigstilling av utvidet terminal ved Oslo lufthavn.

Driftsinntektene innenfor lufthavnvirksomheten ble år-til-år økt med 0,7 prosent til 7 747 millioner kroner. Den prosentvise endringen er påvirket av ovennevnte viderefakturerte innredningsarbeider i 2017. Underliggende sett har lufthavnvirksomheten en god inntektsvekst i hovedsak drevet av økt trafikkvolum og økte salgs- og leieinntekter per passasjer. Trafikkinntektene har en moderat vekst på 1,3 prosent som en kombinasjon av økt trafikkvolum og reduserte lufthavnavgifter.

Innenfor flysikringstjenesten økte samlede driftsinntekter år-til-år med 0,4 prosent til 1 567 millioner kroner. Inntektsveksten kom fra tårn- og innflygingstjeneste fakturert til lufthavnene, mens underveis-inntektene er redusert med 1,3 prosent på grunn av lavere prisnivå.

TABELL 3: DRIFTSINNTEKTER PER VIRKSOMHETSOMRÅDE

MNOK	01.01 - 30.09.18	01.01 - 30.09.17	ENDRING
Lufthavndrift	7 746,5	7 694,7	0,7 %
Flysikringstjeneste	1 566,5	1 560,1	0,4 %
Eiendom	96,8	96,8	0,0 %
Interne tjenester	552,1	502,8	9,8 %
Eliminering	-1 152,9	-1 142,7	0,9 %
Avinor konsern	8 809,0	8 711,6	1,1 %

Driftskostnader, avskrivninger og andre poster

Driftskostnader i perioden 01.01 - 30.09.2018 utgjorde 5 642 millioner kroner sammenliknet med 6 384 millioner kroner i tilsvarende periode i 2017. Reduksjonen i driftskostnadene skyldtes i hovedsak engangskostnader i 2017 relatert til økte pensjonsforpliktelser, forlik med Forsvaret, miljøavsetninger, samt kostnader relatert til opprettholdelse av sikker og stabil drift parallelt med utbygging av Oslo lufthavn. I tillegg var ovennevnte viderefakturerte innredningsarbeider reflektert i «varekostnader» i 2017.

Samlede av- og nedskrivninger i perioden 01.01 - 30.09.2018 utgjorde 1 553 millioner kroner sammenliknet med 1 380 millioner kroner for tilsvarende periode i 2017. Økningen skyldtes at flere anlegg under utførelse er ferdigstilt og tatt i bruk.

EBITDA og EBIT

EBITDA i perioden 01.01 - 30.09.2018 utgjorde 3 167 millioner kroner. EBITDA i tilsvarende periode i 2017 utgjorde 2 328 millioner kroner. EBIT i perioden 01.01 - 30.09.2018 utgjorde 1 614 millioner kroner sammenliknet med 948 millioner kroner for tilsvarende periode i 2017. Den positive resultatendringen skyldtes god inntektsvekst og kostnadsfokus, samt høye engangskostnader i 2017.

Finansposter og skatt

Konsernets netto finansresultat i perioden 01.01 - 30.09.2018 var minus 464 millioner kroner sammenliknet med minus 442 millioner kroner for tilsvarende periode i 2017. Endringen i finansresultat skyldtes reduserte renteinntekter samt reduksjon i balanseførte rentekostnader som følge av ferdigstilte utbyggingsprosjekter. Dette ble delvis motvirket av reduserte rentekostnader som følge av redusert rentebærende gjeld, samt at finansresultatet i 2017 var påvirket av tap knyttet til realisering av valuta- og rentesikringskontrakter.

Investeringer

Balanseført tilgang til varige driftsmidler i perioden 01.01 - 30.09.2018 utgjorde 1 440 millioner kroner sammenliknet med 2 301 millioner kroner for tilsvarende periode i fjor.

Investeringene fordelte seg på virksomhetsområdene som følger:

TABELL 4: BALANSEFØRT TILGANG TIL VARIGE DRIFTSMIDLER

MNOK	01.01 - 30.09.18	01.01 - 30.09.17	ENDRING
Lufthavndrift	1 180,3	1 968,7	-788,4
Flysikringstjeneste	147,4	238,1	-90,7
Eiendom	0,2	0,4	-0,1
Konsernfelles	84,3	48,3	36,0
Konsernposter	28,2	45,1	-16,9
Konsern	1 440,4	2 300,6	-860,2

Store utbyggingsprosjekter i Oslo og Bergen ble sluttført i 2017 og omfanget av investeringer ble derfor vesentlig redusert sammenliknet med 2017.

Kontantstrøm, finansiering og forpliktelser

Konsernet hadde i perioden 01.01 - 30.09.2018 en positiv kontantstrøm for endring av gjeld på 666 millioner kroner.

Rentebærende gjeld (hensyntatt verdi derivater benyttet til sikring) per 30.09.2018 utgjorde 20 550 millioner kroner hvorav 672 millioner kroner var kortsiktig. Rentebærende gjeld ble nedbetalt med 889 millioner kroner i perioden 01.01 - 30.09.2018.

Konsernets total kapital per 30.09.2018 utgjorde 43,1 milliarder kroner med en egenkapitalprosent på 34,4. Egenkapital i prosent av summen av egenkapital og netto rentebærende gjeld, jf. vedtektenes paragraf 5, utgjorde 44,2 prosent.

Per 30.09.2018 utgjorde konsernets likviditetsreserve 6 448 millioner kroner fordelt på 1 848 millioner kroner i bankinnskudd og 4 600 millioner kroner i ubenyttede trekkrettigheter.

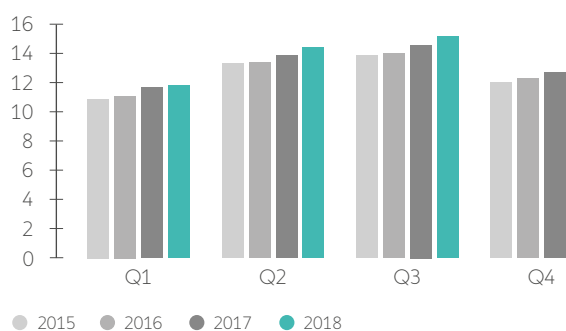
Trafikkutvikling og servicemål

Det reiste 41,3 millioner passasjerer over Avinors lufthavner i perioden 01.01 - 30.09.2018 hvilket er en økning på 2,8 prosent sammenliknet med tilsvarende periode i 2017.

Nedenstående figur viser trafikkutvikling per kvartal i perioden 2015 - 2018:

PASSASJERER

Antall i millioner

Sammenliknet med samme periode i 2017, økte innenrikstrafikken med 2,1 prosent og utenrikstrafikken med 3,6 prosent, mens offshore helikoptertrafikk økte med 9,4 prosent. Innenrikstrafikken utgjorde 57 prosent av det samlede trafikkvolumet.

Passasjervolumet fordelte seg på lufthavnene som følger:

TABELL 5: ANTALL PASSASJERER

PASSASJERER (1 000)	01.01 - 30.09.18	01.01 - 30.09.17	ENDRING
Gardermoen	21 765	20 935	4,0 %
Flesland	4 729	4 592	3,0 %
Sola	3 204	3 134	2,2 %
Værnes	3 312	3 312	0,0 %
Øvrige	8 333	8 232	1,2 %
Avinor konsern	41 343	40 206	2,8 %

Antall kommersielle flybevegelser i perioden ble redusert med 1,3 prosent sammenliknet med tilsvarende periode i 2017. Innenlands flybevegelser ble redusert med 4,1 prosent, mens utenlandske flybevegelser økte med 3,9 prosent. Trafikkvolumet for underveistjenesten målt i antall service units økte med 0,5 prosent. Den lavere veksttakten i antall flybevegelser sett i relasjon til antall passasjerer reflekterer større fly og høyere kabinfaktor.

Siste 12 måneder er det i Avinors nettverk av lufthavner registrert en gjennomsnittlig regularitet på 98 prosent og en gjennomsnittlig punktlighet på 82 prosent, som er påvirket av krevende vintervær 2017/18. Internt mål for punktlighet er 88 prosent.

FLYSIKKERHET OG HMS

Det har ikke vært luftfartsulykker eller alvorlige luftfartshendelser hittil i 2018 hvor Avinor har vært medvirkende part, med forbehold om undersøkelser som ikke er avsluttet

Siste 12 måneder utgjorde H1-verdien (frekvens fraværsskader) 2,5 i Avinor AS og 0,6 i Avinor Flysikring AS, mens H2-verdien (frekvens skader) utgjorde 4,1 i Avinor AS og 0,6 i Avinor Flysikring AS.

Sykefravær siste 12 måneder utgjorde 5,3 prosent i Avinor AS og 3,6 % i Avinor Flysikring AS.

Det arbeides med å forebygge skader og sykdom i organisasjonen. Målsettingen er å redusere omfanget ytterligere, blant annet gjennom enklere rapporteringsrutiner, HMS-kampanjer og forbedret HMS-opplæring.

RISIKOFORHOLD

Konsernets virksomhet er fokusert på sikker avvikling av flytrafikken med prosedyrer og tiltak for å redusere sannsynligheten for og konsekvensen av ulykker og alvorlige hendelser. Utviklingen i nasjonale og internasjonale regulatoriske forhold har finansielle konsekvenser for konsernet.

Avinor ivaretar nasjonale sektorpolitiske mål. Staten setter føringer for en rekke forhold herunder lufthavnstruktur, beredskap, luftfartsavgifter og samfunnspålagte oppgaver. Omfang og innretning av sektorpolitiske føringer kan endre seg over tid.

Virksomhetens balanseførte driftsmidler er av langsiktig natur og den operative driften er i stor grad regulert av lover og forskrifter. Som følge av dette har Avinor en høy andel faste kostnader som i liten grad varierer med endringer i trafikkvolum og kapasitetsutnyttelse. Konsernets inntjening og finansielle verdi er påvirket av endringer i trafikkvolumet.

Det er teknisk, økonomisk og regulatorisk risiko knyttet til utviklingsprosjekter innenfor Avinor Flysikring AS. Dette omfatter blant annet utviklingen av fjernstyrte tårntjenester.

De store lufthavnene er en sentral finansieringskilde for det øvrige lufthavnet i Norge. Lufthavnenes inntjening er eksponert for endringer i konjunktorene, samt for konkurranse fra lufthavner utenfor Avinors nettverk.

Inntekter fra tjenester og tilbud til passasjerene har en sentral betydning i konsernets finansiering. Spesielt vil endringer i rammebetingelsene rundt taxfree-ordningen kunne påvirke på konsernets inntjening og finansielle verdi.

Det benyttes finansielle sikringsinstrumenter til å begrense risiko knyttet til endringer i renter, valutakurser og kraftpriser. Verdien av sikringsinstrumentene endrer seg i samsvar med markedet og endringene vil kunne ha resultateffekt. Ved plassering av konsernets overskuddslikviditet vektlegges utsteders soliditet og plasseringens likviditet. Konsernets likviditetsbeholdning er plassert i bank på forhandlede vilkår.

Stortinget ga i forbindelse med Nasjonal transportplan 2018 - 2029 sin tilslutning til å bygge ny lufthavn i Bodø i første del av NTP-perioden (2018 - 2023). Staten skal bevilge 2,2 milliarder kroner til prosjektet pluss 0,2 milliarder kroner til den offentlige redningshelikopter-tjenesten. Regjeringen legger til grunn at Avinor bidrar med 1,4 milliarder kroner som tilsvarende det anslåtte investeringsbehovet på dagens lufthavn de nærmeste årene i 2017-kroner, pluss verdien av bygg og eiendom ved dagens lufthavn. Øvrige kostnader skal dekkes av lokale bidrag. Det gjenstår å avklare hvordan den lokale del av finansieringen skal gjennomføres.

Ny lov om offentlig tjenestepensjonsordning skal etter planen tre i kraft fra 2020. I tillegg er det vedtatt nytt regelverk for samordning av offentlig tjenestepensjon og folketrygden. Arbeids- og Sosialdepartementet har utarbeidet et høringsnotat med forslag til nødvendige lovendringer. Høringsnotatet inneholder ikke lovforslag for en ny AFP-ordning og om særregler for personer med særaldersgrense. Regelverket for samordningen er ikke iverksatt, og er derfor ikke hensyntatt i regnskapet. Den offentlige tjenestepensjonsordningen i Avinor i Statens Pensjonskasse lukkes med virkning fra 1. januar 2019. Fra samme dato innføres innskuddsbasert alderspensjon etter Lov om innskuddspensjon. I Avinor AS og Svalbard lufthavn AS kan ansatte velge om de ønsker overgang til innskuddspensjon. I Avinor Flysikring AS er det enighet om at alle ansatte under 53 år går over til innskuddsbasert ordning. Ansatte over 53 år kan velge å bli i offentlig tjenestepensjon eller å gå over til innskuddspensjon. Endring i samordning og overgang til innskuddsbasert alderspensjon er isolert sett vurdert å redusere Avinors pensjonsforpliktelser, mens ny offentlig tjenestepensjon forventes å øke forpliktelsen. Samlet sett er det vurdert at de tre forholdene ikke vil ha vesentlig regnskapsmessig konsekvens på konsernets pensjonsforpliktelser.

Lufthavnene har utslippstillatelser som stiller krav til risikovurderinger for å identifisere mulige kilder for akutt forurensning med fare for skade på ytre miljø. Det arbeides løpende med å redusere risikoen for miljøskadelige hendelser, samtidig som at det drives

en kartlegging og opprydding av tidligere forurensning. Det er avdekket miljøskadelige tilsetningsstoffer (PFAS) i brannskum som er spredd til miljøet rundt lufthavnene, og det arbeides med å avklare omfanget av nødvendige tiltak. Det er gjort risikovurderinger av mulige skader på helse og miljø. De økonomiske konsekvensene er avhengig av omfang av påkrevde tiltak, myndighetskrav og tilgjengelige tiltaksmetoder. Miljødirektoratet har kommet med pålegg om tiltak på Evenes og Oslo lufthavner, samt pålegg om å utarbeide tiltaksplaner på Kristiansand og Svalbard lufthavner. Miljødirektoratet har også gitt et samle-pålegg hvor Avinor skal sammenstille data og resultater fra gjennomførte PFAS-undersøkelser og utarbeide en prioritert rekkefølge av tiltak på de resterende lufthavnene. Listen skal synliggjøre hvordan man bør prioritere tiltak ved de forskjellige lufthavnene, samt hvor mye PFAS man kan få fjernet samlet sett fra Avinors lufthavner ved forskjellige kostnadsnivåer. Dette skal utgjøre grunnlaget for vurdering av opprydding. Frist for rapportering er 01.09.2019. Miljødirektoratet og Mattilsynet har informert Avinor om at det snart vil komme forslag til nye strengere grenseverdier knyttet til håndtering av PFAS forurensninger. Et forslag til endringer i forskrift vil komme på høring i 2018/19. Dette gir risiko for økte kostnader.

FRAMTIDSUTSIKTER

Mobilitet og effektiv lufttransport er sentralt for samfunnsutviklingen og avgjørende i utviklingen av norsk reise- og næringsliv. I årene framover forventes vekst i flytrafikken utover den generelle BNP-utviklingen. Avinor oppgraderer og videreutvikler lufthavn-nettverket for å legge til rette for et godt regionalt, nasjonalt og internasjonalt flytilbud.

Avinors initiativer for bærekraftig utvikling av luftfarten fortsetter. Miljøtiltak på selskapets lufthavner, tilrettelegging for elektriske fly og biodrivstoff blir sentralt i årene som kommer.

Selskapets virksomhet innenfor lufthavndrift både overfor flyselskaper og passasjer er utsatt for konkurranse og varierende konjunkturer. Innenfor flysikringstjenesten er driften innenfor tårn- og innflygingskontroll i ferd med å bli konkurranseutsatt. Selskapet skal være en konkurransedyktig og foretrukken leverandør i et konkurranseutsatt marked, og vil videreføre arbeidet med å gjennomføre nødvendige tilpasninger for å nå dette målet. Det vil være fokus på sikker og effektiv drift med videreføring av arbeidet med kostnadsreduserende tiltak. Det er et mål at Avinor skal holde et konkurransedyktig avgiftsnivå i forhold til andre lufthavner i Europa. Samtidig er det avgjørende at selskapets rammebetingelser ikke svekkes.

SAMMENDRATT RESULTATREGNSKAP

Beløp i MNOK

		3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		ÅR
	NOTER	2018	2017	2018	2017	2017
Driftsinntekter						
Trafikkinntekter	4	1 491,6	1 482,4	4 170,9	4 140,2	5 472,8
Andre driftsinntekter	4	1 757,2	1 634,5	4 638,1	4 571,4	6 053,2
Sum driftsinntekter		3 248,8	3 116,9	8 809,0	8 711,6	11 526,0
Driftskostnader						
Varekostnader		55,1	24,3	194,6	404,7	497,6
Lønn- og andre personalkostnader	6	774,6	737,4	2 694,9	2 574,5	3 483,1
Andre driftskostnader	6	848,9	920,7	2 791,0	2 998,2	4 016,7
Andre kostnader	5	0,5	-10,6	-38,7	406,5	402,2
Sum driftskostnader		1 679,1	1 671,8	5 641,8	6 383,9	8 399,6
EBITDA		1 569,7	1 445,1	3 167,2	2 327,7	3 126,4
Av- og nedskrivninger	6,8	509,4	480,9	1 553,0	1 379,9	1 889,1
Driftsresultat		1 060,3	964,2	1 614,2	947,8	1 237,3
Finansinntekter		10,8	11,9	29,0	76,4	88,1
Finanskostnader		157,5	160,3	492,7	518,6	685,6
Netto finansinntekt (kostnad)		-146,7	-148,4	-463,7	-442,2	-597,5
Resultat før skattekostnad		913,6	815,8	1 150,5	505,6	639,8
Skattekostnad	7	209,8	201,0	263,7	120,8	140,5
Resultat etter skatt		703,8	614,8	886,8	384,8	499,3

UTVIDET RESULTAT

Beløp i MNOK

	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		AR
	2018	2017	2018	2017	2017
Resultat etter skatt	703,8	614,8	886,8	384,8	499,3
Utvidet resultat					
Poster som ikke reverserer i resultatet i senere perioder:					
Aktuarielle gevinster/tap på pensjonsforpliktelse	-	-	-	-	-901,8
Skatteeffekt	-	-	-	-	216,3
Endring skattesats, effekt utsatt skattefordel	-	-	-	-	-72,9
Poster som kan reversere i resultatet i senere perioder:					
Kontantstrømsikring	11,0	32,2	183,9	-120,4	-97,3
Skatteeffekt	-2,5	-6,9	-42,3	28,9	23,4
Sum utvidet resultat etter skatt	8,5	25,3	141,6	-91,5	-832,3
Totalresultat	712,3	640,1	1 028,4	293,3	-333,0
Tilordnet					
Aksjonær	712,3	640,1	1 028,4	293,3	-333,0

SAMMENDRATT BALANSE

Beløp i MNOK

		30. SEPTEMBER		AR
	NOTER	2018	2017	2017
EIENDELER				
Anleggsmidler				
Immaterielle eiendeler				
Utsatt skattefordel	7	1 205,2	1 266,9	1 511,2
Andre immaterielle eiendeler	8	101,6	99,1	112,8
Anlegg under utførelse, immaterielle	8	304,1	223,6	245,1
Sum immaterielle eiendeler		1 610,9	1 589,6	1 869,1
Varige driftsmidler:				
Varige driftsmidler	8	33 763,7	33 337,1	34 142,9
Anlegg under utførelse	8	3 161,9	3 582,9	2 948,0
Sum varige driftsmidler		36 925,6	36 920,0	37 090,9
Finansielle anleggsmidler:				
Derivater	12	960,3	726,7	1 215,7
Andre finansielle anleggsmidler		98,5	289,0	260,1
Sum finansielle anleggsmidler		1 058,8	1 015,7	1 475,8
Sum anleggsmidler		39 595,3	39 525,3	40 435,8
Omløpsmidler				
Varer		20,3	15,4	23,6
Fordringer		1 564,8	1 547,0	1 400,1
Derivater	12	32,9	4,5	4,2
Bankinnskudd, kontanter og lignende		1 848,4	2 401,0	2 071,8
Sum omløpsmidler		3 466,4	3 967,9	3 499,7
SUM EIENDELER		43 061,7	43 493,2	43 935,5

SAMMENDRATT BALANSE

Beløp i MNOK

		30. SEPTEMBER		AR
	NOTER	2018	2017	2017
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital				
Selskapskapital		5 400,1	5 400,1	5 400,1
Annen egenkapital		9 432,1	9 279,9	8 653,4
Sum egenkapital		14 832,2	14 680,0	14 053,5
Avsetning for forpliktelser				
Pensjonsforpliktelser	10,14	4 078,8	3 127,4	4 025,9
Annen forpliktelse	14	187,9	201,1	189,1
Sum avsetninger for forpliktelser		4 266,7	3 328,5	4 215,0
Langsiktig gjeld				
Lån fra Staten	11,12	1 860,8	2 305,1	2 083,0
Derivater	12	-	28,7	25,6
Annen langsiktig gjeld	11,12	18 977,9	19 711,9	20 097,1
Sum annen langsiktig gjeld		20 838,7	22 045,7	22 205,7
Kortsiktig gjeld				
Leverandørgjeld		459,2	411,1	521,3
Betalbar skatt		-	79,8	115,4
Skyldige offentlige avgifter		439,3	314,5	313,3
Derivater	12	-	1,6	4,9
Første års avdrag langsiktig gjeld	11,12	671,5	634,7	631,3
Annen kortsiktig gjeld		1 554,1	1 997,3	1 875,1
Sum kortsiktig gjeld		3 124,1	3 439,0	3 461,3
Sum gjeld		28 229,5	28 813,2	29 882,0
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		43 061,7	43 493,2	43 935,5

EGENKAPITALOPPSTILLING

Beløp i MNOK

	AKSJEKAPITAL	ANNEN EGENKAPITAL IKKE RESULTATFØRT	ANNEN EGENKAPITAL	SUM
Egenkapital 01.01.17	5 400,1	-362,4	9 898,8	14 936,6
Totalresultat		-91,5	384,8	293,3
Utbetalt utbytte			-550,0	-550,0
Egenkapital 30.09.17	5 400,1	-453,9	9 733,6	14 680,0
Egenkapital 01.01.18	5 400,1	-1 137,6	9 791,0	14 053,5
Totalresultat		141,6	886,8	1 028,4
Utbetalt utbytte			-249,7	-249,7
Egenkapital 30.09.18	5 400,1	-996,0	10 428,1	14 832,2

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Beløp i MNOK

	PER 3. KVARTAL		ÅR
	2018	2017	2017
Kontantstrøm fra driften			
Resultat før skatt	1 150,5	505,6	639,8
Ordinære avskrivninger	1 553,0	1 379,9	1 889,1
Tap/gevinst ved salg av anleggsmidler	-5,7	-5,5	-0,5
Verdiendringer og andre tap/gevinster - netto (urealiserte)	-33,6	-3,4	0,2
Netto finansposter	463,7	442,2	597,5
Endringer i varer, kundefordringer og leverandørgjeld	-134,7	-381,4	-161,2
Forskjellen mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger	52,9	539,9	536,6
Endringer i andre tidsavgrensningsposter	250,3	328,2	239,1
Mottatte renter	28,2	20,3	59,4
Betalte skatter	-140,5	-55,8	-147,5
Netto kontantstrøm fra driften	3 184,1	2 770,0	3 652,5
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Investeringer i varige driftsmidler	-1 898,6	-2 664,3	-3 414,0
Salg av varige driftsmidler (salgssum)	10,0	8,8	16,3
Endring i andre investeringer	153,2	24,5	19,9
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-1 735,4	-2 631,0	-3 377,8
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Opptak av gjeld	-	4 439,5	4 439,5
Nedbetaling av gjeld	-889,0	-709,0	-1 016,9
Netto opptak/nedbetaling kortsiktig gjeld (sertifikatlån)	-	-1 400,0	-1 400,0
Betalte renter	-532,8	-418,9	-575,9
Betalte låneomkostninger	-0,6	-48,7	-48,7
Utbetalt utbytte	-249,7	-550,0	-550,0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-1 672,1	1 312,9	848,0
Netto endring kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter i perioden	-223,4	1 451,9	1 122,7
Kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter periodestart	2 071,8	949,1	949,1
Kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter periodeslutt	1 848,4	2 401,0	2 071,8

NOTER TIL REGNSKAPET

NOTE 1 Generell informasjon

Avinor AS og dets datterselskaper (samlet konsernet) skal eie, drive og utvikle luftfartsanlegg ved å legge til rette for sikker og effektiv luftfart, yte tjenester innen samme område og annen virksomhet som bygger opp under foretakets hovedvirksomhet, herunder kommersiell utvikling av virksomheten og lufthavnområdene.

Avinor konsernet har hovedkontor i Oslo.

Delårsregnskapet for 3. kvartal 2018 ble vedtatt av styret den 29. november 2018. Delårsregnskapet er ikke revidert.

NOTE 2 Rammeverk og vesentlige regnskapsprinsipper

Konsernregnskapet per 3. kvartal 2018, avsluttet 30. september 2018, er utarbeidet etter regnskapsprinsippene i International Financial Reporting Standards (IFRS) og består av Avinor AS og dets datterselskaper. Delårsregnskapet avlegges i henhold til IAS 34 Interim Financial Reporting. Delårsregnskapet gir ikke informasjon i samme omfang som årsregnskapet og må derfor sees i sammenheng med konsernets årsregnskap for 2017. Det er benyttet samme prinsipper ved utarbeidelse av delårsregnskapet som ved utarbeidelse av årsregnskapet, med unntak av implementering av nye standarder med ikrafttredelsestidspunkt 1. januar 2018 eller senere.

IFRS 15 Inntektsføring ble implementert 1. januar 2018. Implementering av standarden har ikke medført endringer for konsernets periodisering av inntekter i 2018. Nærmere redgjørelse av de ulike leveringsforpliktelsene er redgjort for i årsrapporten note 5. IFRS 9 Finansielle instrumenter ble implementert 1. januar 2018. Implementering av standarden har ikke hatt vesentlig effekt på Avinor konsernets kvartalsrapportering. En sammendratt presentasjon av nytt regnskapsprinsipp etter IFRS 9 er gjengitt nedenfor.

Nye prinsipper for klassifisering og måling

Finansielle eiendeler klassifiseres i en av tre målekategorier: virkelig verdi med verdiendring over resultatet, virkelig verdi med verdiendringer andre inntekter og kostnader (OCI) og amortisert kost. Klassifisering av disse blir bestemt av instrumentets kontraktsmessige kontantstrømmer og av den forretningsmodell som instrumentene holdes innenfor.

Nye prinsipper for nedskrivning av finansielle eiendeler

Avinor konsernet har ingen finansielle eiendeler som omfattes av IFRS 9 med unntak av kundefordringer. For kundefordringer uten vesentlige finansieringskomponent benyttes en forenklet modell, hvor det avsettes for forventet tap over hele levetiden fra førstegangs balanseføring.

Sikringsbokføring

IFRS 9 har forenklet kravene til sikringsbokføring ved at sikrings-effektiviteten er nærmere knyttet til ledelsens risikostyring. Sikringseffektivitet vurderes basert på økonomisk sammenheng mellom sikringsinstrument og sikringsobjekt, og at kredittrisiko ikke skal dominere verdiendringene til sikringsinstrumentet. Effektiviteten vurderes prospektivt (fremad skuende).

NOTE 3 Segmentinformasjon

Beløp i MNOK

PER 3. KVARTAL 2018

	OSLO LUFTHAVN	BERGEN LUFTHAVN	STAVANGER LUFTHAVN	TRONDHEIM LUFTHAVN	REGIONALE LUFTHAVNER	SUM LUFTHAVNDRIFT
Trafikkinntekter	1 638,4	422,3	307,9	271,4	697,0	3 337,0
Andre driftsinntekter	2 843,3	437,9	339,0	246,6	486,5	4 353,3
Konserninterne inntekter	1,1	3,1	3,8	1,7	46,7	56,2
Sum driftsinntekter	4 482,8	863,2	650,6	519,7	1 230,2	7 746,5
Lønn- og andre personalkostnader	372,1	95,1	78,5	69,1	597,9	1 212,7
Av- og nedskrivninger	687,2	204,1	89,7	75,4	341,8	1 398,2
Andre driftskostnader	1 089,5	169,3	130,9	96,8	716,4	2 202,9
Konserninterne kostnader	274,5	107,7	86,0	67,5	494,7	1 030,3
Sum driftskostnader	2 423,4	576,1	385,1	308,8	2 150,8	5 844,1
Driftsresultat	2 059,4	287,0	265,5	211,0	-920,6	1 902,3
Varige driftsmidler ¹⁾	17 586,7	5 187,0	1 819,5	1 721,6	5 831,2	32 146,0

PER 3. KVARTAL 2018 FORTS:

	SUM LUFTHAVNDRIFT	FLYSIKRING	EIENDOM	FELLES/ UFORDELT	KONSERN ELIMINERING	AVINOR KONSERN
Trafikkinntekter	3 337,0	834,0	-	-		4 170,9
Andre driftsinntekter	4 353,3	107,1	80,8	96,9		4 638,1
Konserninterne inntekter	56,2	625,5	16,0	455,2	-1 152,9	-
Sum driftsinntekter	7 746,5	1 566,5	96,8	552,1	-1 152,9	8 809,0
Lønn- og andre personalkostnader	1 212,7	1 093,3	0,1	388,9		2 694,9
Av- og nedskrivninger	1 398,2	74,8	27,0	53,1		1 553,0
Andre driftskostnader	2 202,9	247,0	3,1	494,0		2 946,9
Konserninterne kostnader	1 030,3	66,3	1,0	55,3	-1 152,9	-
Sum driftskostnader	5 844,1	1 481,3	31,1	991,2	-1 152,9	7 194,9
Driftsresultat	1 902,3	85,2	65,7	-439,1	-	1 614,2
Varige driftsmidler ¹⁾	32 146,0	703,1	803,1	213,1		33 865,3

PER 3. KVARTAL 2017

	OSLO LUFTHAVN	BERGEN LUFTHAVN	STAVANGER LUFTHAVN	TRONDHEIM LUFTHAVN	REGIONALE LUFTHAVNER	SUM LUFTHAVNDRIFT
Trafikkinntekter	1 596,0	416,0	307,5	275,7	699,8	3 295,1
Andre driftsinntekter	2 839,7	412,1	328,0	242,3	498,9	4 321,0
Konserninterne inntekter	16,6	2,2	4,1	2,0	53,7	78,6
Sum driftsinntekter	4 452,3	830,4	639,6	520,0	1 252,4	7 694,7
Lønn- og andre personalkostnader	400,3	103,4	75,4	66,1	582,0	1 227,2
Av- og nedskrivninger	635,8	169,6	83,3	71,0	296,0	1 255,7
Andre driftskostnader	1 476,8	230,0	129,7	99,1	770,5	2 706,1
Konserninterne kostnader	257,2	101,8	86,4	66,7	497,6	1 009,7
Sum driftskostnader	2 770,1	604,9	374,9	302,9	2 146,0	6 198,8
Driftsresultat	1 682,2	225,5	264,7	217,1	-893,6	1 495,9
Varige driftsmidler ¹⁾	17 305,4	5 174,1	1 738,4	1 736,8	5 872,7	31 827,4

PER 3. KVARTAL 2017 FORTS:

	SUM LUFTHAVNDRIFT	FLYSIKRING	EIENDOM	FELLES/ UFORDELT	KONSERN ELIMINERING	AVINOR KONSERN
Trafikkinntekter	3 295,1	845,1	-	-		4 140,2
Andre driftsinntekter	4 321,0	110,5	81,5	58,5		4 571,4
Konserninterne inntekter	78,6	604,6	15,3	444,3	-1 142,7	-
Sum driftsinntekter	7 694,7	1 560,1	96,8	502,8	-1 142,7	8 711,6
Lønn- og andre personalkostnader	1 227,2	1 016,4	0,0	330,9		2 574,5
Av- og nedskrivninger	1 255,7	64,1	27,4	32,7		1 379,9
Andre driftskostnader	2 706,1	499,8	8,3	595,2		3 809,5
Konserninterne kostnader	1 009,7	75,8	1,8	55,4	-1 142,7	-
Sum driftskostnader	6 198,8	1 656,1	37,6	1 014,1	-1 142,7	7 763,9
Driftsresultat	1 495,9	-96,0	59,3	-511,4	-	947,8
Varige driftsmidler ¹⁾	31 827,4	630,7	835,8	142,3		33 436,2

1) Varige driftsmidler er her inklusiv andre immaterielle eiendeler og eksklusiv anlegg under utførelse.

NOTE 4 Driftsinntekter

Beløp i MNOK

Driftsinntekter fra kontrakter med kunder (IFRS 15) omfatter alle trafikkinntekter og deler av andre driftsinntekter, se spesifikasjon av andre driftsinntekter nedenfor.

SPESIFIKASJON	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		AR
	2018	2017	2018	2017	2017
Trafikkinntekter					
Startavgift	303,4	290,8	867,8	846,2	1 123,7
Passasjeravgift	345,8	341,2	955,3	945,6	1 242,6
Underveisavgift	298,9	314,2	834,0	845,1	1 122,3
Sikkerhetsavgift	389,1	384,2	1 068,7	1 061,2	1 395,6
Terminalavgift	154,4	152,0	445,1	442,1	588,6
Sum trafikkinntekter	1 491,6	1 482,4	4 170,9	4 140,2	5 472,8
Andre driftsinntekter					
Driftsinntekter fra kontrakter med kunder:					
Duty free	51,3	52,0	110,9	112,0	140,5
Parkering	0,7	31,9	35,6	95,8	124,1
Annet	175,1	162,2	560,7	763,6	959,4
Sum driftsinntekter fra kontrakter med kunder	227,1	246,1	707,2	971,4	1 224,0
Leieinntekter:					
Duty free	803,8	771,4	2 023,6	1 910,4	2 522,7
Parkering	271,0	224,0	684,7	605,4	814,6
Annet	455,3	393,0	1 222,6	1 084,2	1 491,9
Sum leieinntekter	1 530,1	1 388,4	3 930,9	3 600,0	4 829,2
Sum andre driftsinntekter	1 757,2	1 634,5	4 638,1	4 571,4	6 053,2

NOTE 5 Andre inntekter/andre kostnader

Beløp i MNOK

SPESIFIKASJON	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		AR
	2018	2017	2018	2017	2017
Andre kostnader					
Pensjoner - se note 10	-	-	-	415,0	415,0
Verdiendringer og andre tap/gevinster, netto	0,5	-10,6	-38,7	-8,5	-12,8
Sum	0,5	-10,6	-38,7	406,5	402,2

NOTE 6 Resultateffekter - Terminal 2 prosjektet

Beløp i MNOK

Som følge av utbyggingen på Gardermoen (Terminal 2 prosjektet) er resultatregnskapet belastet med ekstra kostnader knyttet til opprettholdelse av normal drift i byggeperioden, samt kostnader knyttet til utrangering av aktiva inkludert økte avskrivninger grunnet revurdering av levetid. Terminalen ble tatt i bruk i april 2017.

SPESIFIKASJON	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		AR
	2018	2017	2018	2017	2017
Lønn og andre personalkostnader	-	4,5	-	19,4	20,6
Av- og nedskrivninger	-	-	-	4,5	4,5
Andre driftskostnader	-	12,5	-	123,7	135,7
Sum	-	17,0	-	147,6	160,8

NOTE 7 Skatt

Skattekostnaden er beregnet ved å benytte skattesats som forventet for årsresultatet. Forventet skattesats for året er 23% og bokføres i sin helhet mot netto utsatt skattefordel i balansen gjennom året. Fordeling mellom betalbar skatt og utsatt skatt gjøres ved årsslutt.

NOTE 8 Varige driftsmidler og andre immaterielle eiendeler

Beløp i MNOK

	IMMATERIELLE EIENDELER	VARIGE DRIFTSMIDLER	ANLEGG UNDER UTFØRELSE	SUM
Per 3. kvartal 2017				
Balanseført verdi 01.01	108,8	29 501,8	6 717,1	36 327,7
Tilgang	-	5 211,2	2 300,6	7 511,8
Reklassifisering	-	-	5 211,2	5 211,2
Avgang	-	5,8	-	5,8
Periodens avskrivninger	9,7	1 370,2	-	1 379,9
Balanseført verdi 30.09	99,1	33 337,1	3 806,5	37 242,6
Per 3. kvartal 2018				
Balanseført verdi 01.01	112,8	34 142,9	3 193,1	37 448,8
Tilgang	1,0	1 166,5	1 440,4	2 607,9
Reklassifisering	-	-	1 167,5	1 167,5
Avgang	-	4,9	-	4,9
Periodens avskrivninger	12,2	1 540,8	-	1 553,0
Balanseført verdi 30.09	101,6	33 763,7	3 466,0	37 331,3

Av anlegg under utførelse er MNOK 304,1 klassifisert som immaterielt per 30. september 2018.

Beregning av gjenvinnbart beløp

Det vises til årsregnskapet for 2017.

Det er ikke inntruffet forhold som medfører en vesentlig endring i gjenvinnbart beløp.

NOTE 9 Kapitalstruktur og egenkapital

Beløp i MNOK

	30. SEPTEMBER		AR
	2018	2017	2017
Rentebærende gjeld - inkludert rentederivater	20 549,9	21 953,7	21 621,3
Kontantbeholdning	1 848,4	2 401,0	2 071,8
Netto rentebærende gjeld	18 701,5	19 552,7	19 549,5
Egenkapital	14 832,2	14 680,0	14 053,5
Sum EK og netto rentebærende gjeld	33 533,7	34 232,7	33 603,0
EK andel i henhold til vedtektsdefinisjon ¹⁾	44,2 %	42,9 %	41,8 %

1) EK i prosent av sum EK og netto rentebærende gjeld

NOTE 10 Pensjoner

Beløp i MNOK

Per 30.09 er det benyttet 2,4% i diskonteringsfaktor og forventet lønnsvekst på 2,5%.

PENSJONSFORPLIKTELSE

	30. SEPTEMBER		AR
	2018	2017	2017
Netto pensjonsforpliktelse 01.01	4 025,9	2 588,2	2 588,2
Resultatført pensjonskostnad - reguleringsansvar	-	415,0	415,0
Resultatført pensjonskostnad - annet (eksl. pensjonstrekk)	416,0	321,1	505,9
Premiebetaling	-363,1	-196,9	-385,0
Estimatavvik mot egenkapital	-	-	901,8
Netto pensjonsforpliktelse 30.09	4 078,8	3 127,4	4 025,9

Se ellers note 14.

NOTE 11 Lån og finansielle leieforpliktelser

Beløp i MNOK

	30. SEPTEMBER		AR
	2018	2017	2017
Langsiktige lån	20 838,7	22 017,0	22 180,1
Kortsiktige lån	671,5	634,7	631,3
Sum	21 510,2	22 651,7	22 811,4
Lånebevegelser per 3. kvartal			
Balanseført verdi 01.01	22 811,4	19 956,6	19 956,6
Opptak av langsiktig lån	-	4 439,5	4 439,5
Nedbetaling av langsiktig lån	-889,0	-709,0	-1 016,9
Endring finansielle leieforpliktelser	-	-	-
Netto opptak/nedbetaling av kortsiktig lån (sertifikatlån)	-	-1 400,0	-1 400,0
Valuta-/ verdiendring lån	-412,3	364,6	832,2
Balanseført verdi 30.09	21 510,2	22 651,7	22 811,4

LIKVIDITETSRESERVE

	30. SEPTEMBER		AR
	2018	2017	2017
Kontanter og bankinnskudd	1 848,4	2 401,0	2 071,8
Trekkrettighet bank (ubrukt kassekreditt)	600,0	800,0	600,0
Trekkfasilitet	4 000,0	4 000,0	4 000,0
Sum likviditetsreserve	6 448,4	7 201,0	6 671,8

Konsernet hadde ved utgangen av 3. kvartal 2018 tilstrekkelig handlingsrom hva gjelder overholdelse av covenants på eksisterende lån. Konsernet oppfyller internt mål om å ha en likviditetsreserve inklusive trekkfasiliteter tilsvarende minst 12 måneders prognostisert likviditetsbehov inklusive avdrag lån.

NOTE 12 Finansielle instrumenter

Beløp i MNOK

Vurdering av virkelig verdi

Virkelig verdi av valuta- og kraft terminkontrakter er fastsatt ved å benytte markedsverdi på balansedagen. For rentebytteavtaler er virkelig verdi innhentet fra konsernets treasury system og kvalitetssikret mot relasjonsbankens markedsvurderinger. Balanseført verdi av kontanter og kassekreditt er tilnærmet lik virkelig verdi på grunn av at disse instrumentene har kort forfallstid. Tilsvarende er balanseført verdi av kundefordringer og leverandørgjeld tilnærmet lik virkelig verdi da de inngås til "normale" betingelser. Virkelig verdi på langsiktig gjeld er beregnet ved bruk av noterte markedspriser eller ved bruk av rentebetingelser for gjeld med tilsvarende løpetid og kredittrisiko. Virkelig verdi av sertifikatlån er satt lik hovedstol.

Under følger en sammenligning av balanseførte verdier og virkelig verdi for selskapet og konsernets rentebærende gjeld.

	30. SEPTEMBER 2018		30. SEPTEMBER 2017	
	BALANSEFØRT VERDI	VIRKELIG VERDI	BALANSEFØRT VERDI	VIRKELIG VERDI
Rentebærende gjeld				
Statslån	2 305,1	2 352,4	2 749,5	2 815,4
Obligasjonslån	13 534,1	14 038,0	13 478,8	14 233,0
Banklån	5 671,0	6 115,3	6 412,4	7 066,8

DERIVATER

	30. SEPTEMBER		AR
	2018	2017	2017
Eiendeler			
Renteswapper	960,3	726,7	1 215,7
Valutaterminkontrakter	2,7	-	0,3
Energikontrakter	30,2	4,0	3,8
Sum	993,2	730,7	1 219,8
Gjeld			
Renteswapper	-	28,7	25,6
Valutaterminkontrakter	-	1,1	4,8
Energikontrakter	-	-	-
Sum	-	29,8	30,4

Tabellen under viser finansielle instrumenter til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode. De ulike nivåene er definert som følger:

- Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse (nivå 1)
- Verdsettelse basert på andre observerbare faktorer enten direkte (pris) eller indirekte (utledet fra priser) enn notert pris (brukt i nivå 1) for eiendelen eller forpliktelsen (nivå 2)
- Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder (ikke observerbare forutsetninger (nivå 3))

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 30. september 2018:

	NIVA 1	NIVA 2	NIVA 3	TOTAL
Eiendeler				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat	30,2	2,7	-	32,9
Derivater benyttet til sikring	-	960,3	-	960,3
Sum eiendeler	30,2	963,0	-	993,2
Forpliktelser				
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultat	-	1 405,4	-	1 405,4
Derivater benyttet til sikring	-	-	-	-
Sum forpliktelser	-	1 405,4	-	1 405,4

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 30. september 2017:

	NIVA 1	NIVA 2	NIVA 3	TOTAL
Eiendeler				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat	4,0	-	-	4,0
Derivater benyttet til sikring	-	726,7	-	726,7
Sum eiendeler	4,0	726,7	-	730,7
Forpliktelser				
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultat	-	1 396,8	-	1 396,8
Derivater benyttet til sikring	-	28,7	-	28,7
Sum forpliktelser	-	1 425,5	-	1 425,5

NOTE 13 Utbytte

Utbytte relatert til årsregnskapet for 2017 på MNOK 249,7 er utbetalt i juli 2018.

NOTE 14 Betingede utfall og usikre forpliktelser

Miljø

Det er tidligere avdekket miljøskadelige tilsetningsstoffer (PFAS) i brannskum som er spredt til miljøet rundt lufthavnene. De økonomiske konsekvensene er avhengig av omfang av påkrevde tiltak, myndighetskrav og tilgjengelige tiltaksmetoder, og er reflektert i regnskapet basert på beste estimat ut i fra forventede krav basert på den lovgivning som foreligger i dag. Miljødirektoratet og Mattilsynet har informert Avinor om at det snart vil komme forslag til nye strengere grenseverdier knyttet til håndtering av PFAS forurensninger. Ett forslag til endringer i forskrift vil komme på høring i 2018/19. Dette gir risiko for økte kostnader.

Pensjoner

Ny lov om offentlige tjenstepensjon skal etter planen tre i kraft fra 2020. Loven forventes vedtatt i 2019. Nytt regelverk for samordning mellom den offentlige tjenstepensjonen og regler for folketrygden er vedtatt men ikke iverksatt i påvente av lov om offentlig tjenstepensjon. I tillegg lukkes den offentlige tjenstepensjonsordningen i Avinor med virkning fra 1. januar 2019. Fra samme dato innføres innskuddsbasert alderspensjon etter Lov om innskuddspensjon. I Avinor Flysikring AS er det enighet om at alle ansatte under 53 år per 31. desember 2018 går over til innskuddsbasert ordning. Ansatte over 53 år i Avinor Flysikring AS og ansatte i Avinor AS og Svalbard Lufthavn AS kan velge å bli i offentlig tjenstepensjon eller å gå over til innskuddspensjon. Det er usikkerhet rundt omfanget av overgang til ny pensjonsordning og de regnskapsmessige konsekvensene av endringene. Regnskapsmessig effekter av ovenstående er således ikke hensyntatt i regnskapet per 30. september 2018.

AVINOR AS
Org.nr. 985 198 292
Dronning Eufemias gate 6
0191 Oslo

Postboks 150
2061 Gardermoen

avinor.no